

Mariusz Snopek

WIĘZNIOWIE POSZKODOWANI
- psychospołeczne funkcjonowanie osób zdegradowanych
W PRZESTRZENI PENITENCJARNEJ

impuls

Mariusz Snopek

Więźniowie poszkodowani –
psychospołeczne funkcjonowanie
osób zdegradowanych
w przestrzeni penitencjarnej

The logo for 'impuls' features a stylized bird or wing icon above the lowercase word 'impuls'.

Kraków 2018

© Copyright by Oficyna Wydawnicza „Impuls”, Kraków 2018

Recenzent:

dr hab. Mieczysław Ciosek, prof. EUHE

Redakcja wydawnicza:

Radosław Doboszewski

Opracowanie typograficzne:

Katarzyna Kerschner

Projekt okładki:

Krzysztof Malinowski

Mariusz Snopek

Publikacja dofinansowana przez Uniwersytet Opolski

ISBN 978-83-8095-570-7

Oficyna Wydawnicza „Impuls”

30-619 Kraków, ul. Turniejowa 59/5

tel./fax: (12) 422 41 80, 422 59 47, 506 624 220

www.impulsoficyna.com.pl, e-mail: impuls@impulsoficyna.com.pl

Wydanie I, Kraków 2018

Spis treści

Wstęp	9
Rozdział 1	
Zakład karny jako placówka resocjalizacyjna	13
1.1. Zakłady karne w Polsce – historia i wewnętrzna struktura	13
1.2. Formalny podział więźniów	19
1.3. Cele i zadania personelu penitencjarnego	25
Rozdział 2	
Człowiek w warunkach izolacji więziennej	37
2.1. Deprywacja podstawowych potrzeb	37
2.2. Następstwa odosobnienia społecznego	45
2.3. Przystosowanie człowieka do warunków odosobnienia	53
Rozdział 3	
Podkultura więzienna jako główny wyznacznik życia poszkodowanych	59
3.1. Pozaformalny podział więźniów – struktura i znaczenie „drugiego życia”	59
3.2. Skazani poszkodowani – charakterystyka populacji	68
3.3. Pejoratywne skutki otrzymania statusu osoby poszkodowanej	74
Rozdział 4	
Założenia metodologiczne i organizacja badań własnych	81
4.1. Przedmiot i cel badań	81
4.2. Problemy i hipotezy badawcze	82
4.3. Zmienne i wskaźniki	88
4.4. Metody, techniki i narzędzia badawcze	90
4.5. Teren badań i dobór próby badawczej	94
4.6. Charakterystyka badanej próby	98

Rozdział 5

Skazani poszkodowani w warunkach izolacji penitencjarnej	107
5.1. Przyczyny otrzymania statusu osoby poszkodowanej	107
5.2. Relacje zdegradowanych z grypsującymi i niegrypsującymi	113
5.3. Relacje między poszkodowanymi	116
5.4. Poczucie zagrożenia zdeprecjonowanych	121
5.5. Skazani poszkodowani w warunkach izolacji penitencjarnej – analiza indywidualnych przypadków	126

Rozdział 6

Uczestnictwo poszkodowanych w oddziaływaniach resocjalizacyjnych	141
6.1. Aktywność w zajęciach kulturalno-oświatowych i sportowych	141
6.2. Uczestnictwo w zajęciach edukacyjnych	158
6.3. Aktywność pracownicza zdegradowanych	168
6.4. Uczestnictwo poszkodowanych w oddziaływaniach resocjalizacyjnych – analiza indywidualnych przypadków	179

Rozdział 7

Wybrane czynniki resocjalizacji skazanych poszkodowanych	191
7.1. Kontakt z wychowawcą penitencjarnym	191
7.2. Znaczenie kontaktów z rodziną	206
7.3. Religia w życiu skazanych zdeprecjonowanych	225
7.4. Wybrane czynniki resocjalizacji skazanych poszkodowanych – analiza indywidualnych przypadków	244

Zakończenie i wnioski	257
-----------------------------	-----

Bibliografia	275
--------------------	-----

Polska literatura penitencjarna wzbogaca się o niezwykle wartościową publikację poświęconą sytuacji socjopsychologicznej więźniów tak zwanych poszkodowanych lub chronionych. Do grupy tej należą zarówno nowo przyjęci, którym zagraża poszkodowanie ze względu na popełnione przestępstwo (np. gwałt czy czyn pedofilny), jak i skazani już poszkodowani w okresie uwięzienia. [...]

Przeprowadzone badania mają charakter ilościowy (metoda sondażu diagnostycznego) i jakościowy (metoda indywidualnych przypadków). Takie podejście pozwala na pełniejszy opis badanych zjawisk i wskazanie ich możliwych wyjaśnień. [...]

Wyniki badań dr. Mariusza Snopka nie są optymistyczne. Wskazują przede wszystkim na to, że [...] zdecydowana większość badanych osób poszkodowanych nie uczestniczy w resocjalizacji penitencjarnej. Istotnym tego powodem są względy organizacyjne, których celem jest zapewnienie bezpieczeństwa więźniom zdegradowanym. Ten priorytetowy cel administracji wprawdzie zapewnia bezpieczeństwo poszkodowanym, ale jednocześnie poważnie ogranicza należne im prawa do rozmaitych form aktywności – tych właśnie, które były przedmiotem badań, a które mają służyć skutecznej resocjalizacji. Autor nie poprzestął na sformułowaniu jasnych konkluzji, [...] ale przedstawił własną, oryginalną i w jakimś sensie rewolucyjną propozycję zmiany sytuacji psychospołecznej tej grupy więźniów. Jest to wizja „uregulowania stanu prawnego poszkodowanych”. [...]

Monografia ma wysoką wartość nie tylko poznawczą, ale także aplikacyjną. Propozycja bowiem regulacji stanu prawnego więźniów chronionych może być – i powinna być – z pożytkiem wykorzystana w praktyce penitencjarnej.

Przedstawione w rozdziałach empirycznych szczegółowe i wnikliwe analizy stanowią potwierdzenie zdolności diagnostycznych Autora, dowodzą jego dociekliwości badawczej i znakomitej umiejętności psychologicznej interpretacji relacji interpersonalnych badanych osób.

dr hab. Mieczysław Ciosek, prof. EUHE

impuls

Zamówienia prosimy kierować na adres:
Oficina Wydawnicza „Impuls” – Dział Handlowy
tel./fax: (12) 422 41 80, 422 59 47, 506 624 220
e-mail: impuls@impulsocynia.com.pl
www.impulsocynia.com.pl